

Doğa Fauna

Dr. Bülent Gözceliođlu [turkiye.dogasi@tubitak.gov.tr]

Mavi Morfo Kelebeđi

Amazon yağmur ormanları, biyoçeşitlilik açısından dünyadaki en zengin noktalardan biri olup biyoçeşitlilik meraklıları için görülmesi gereken yerlerin başında gelir. Buradaki yağmur ormanlarının en karakteristik türlerinden biri de mavi morfo kelebekleridir. Güney ve Orta Amerika ormanlarında, özellikle Brezilya, Kosta Rika ve Venezuela ormanlarında bulunabilirler ancak yaşam alanları Kuzey Amerika'ya kadar uzanır. Yaklaşık 30 kadar farklı mavi morfo kelebeği türü vardır. 20 cm kadar olabilen kanat açıklıkları ve parlak mavi renkleri dikkat çekicidir.

Mavi renk sadece erkek bireylerin kanatlarında görülür, bu bireylerin kanatlarının alt yüzünde ormanlık alanlarda görülmelerini zorlaştıracak desen ve renklenmeler vardır. Dişilerdeyse kanat renkleri mavi yerine kahverengi, sarı ve siyah tonlarında olur. Kanatlardaki mavi renk aslında mavi renk pigmentinden kaynaklanmaz. Kanatların üzerinde bulunan mikroskobik pullar elmas şeklindedir. Bu pulların üzerine gelen ışığın kırılması sonucu kanatlar mavi renkte görünür.

Mavi morfo kelebekleri dinlenirken veya kanatları kapalıyken kanatlarının kenar kısımlarında bulunan ve göze benzeyen benekler dikkat çeker. Bunlar kelebekler ile beslenen avcılarını şaşırtmaya yarar. Ayrıca uçarken kanatlarındaki elmas şeklindeki pullara gelen ışığın farklı açılarla kırılması sonucu rengi değişerek parlak maviden donuk kahverengiye dönüyormuş gibi görünür. Bu durum avcılar tarafından kelebeğin kaybolup yeniden ortaya çıkması gibi algılandığından morfo kelebeğini onlara karşı korur.

